

osobowy komitet redakcyjny to wyłącznie Australijczycy.

Redakcja: L. W. Martinelli

A. B. Williams

Australian Systematic Botany

314 Albert Street

East Melbourne, Victoria 3002

Zbigniew MIREK

**BIULETYN OGRODÓW BOTANICZNYCH,
MUZEÓW I ZBIORÓW
(ISSN 1230-3291)**

Biuletyn Ogrodów Botanicznych, Muzeów i Zbiorów znany jest botanikom, gdyż ukazywał się w formie wkładki do *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* a później do *Wiadomości Botanicznych*. Od 1992 roku ukazuje się on już jako nowy, samodzielny tytuł Polskiego Towarzystwa Botanicznego, wydawany przez Ogród Botaniczny Polskiej Akademii Nauk w Powsinie. Obecnie trafia do rąk czytelników jego pierwszy tom, poświęcony pamięci Ludmiły Karpowiczowej i Bogusława Mołskiego – pierwszych redaktorów *Biuletynu*. Otwierający ten tom artykuł, pióra Aleksandra Łukasiewicza i Jerzego Puchalskiego (re-

daktor naczelny pisma), przedstawia historię i perspektywę *Biuletynu Ogrodów Botanicznych*. Pierwszy oraz zapowiadany drugi tom czasopisma zawierają prace nadesłane do *Biuletynu* przed powołaniem jego nowej Redakcji w marcu 1992 roku i w związku z tym nie wprowadzono żadnych istotnych zmian w tych właśnie tomach, lecz zapowiadane są one w tomach następnych. Na razie pismo ukazuje się jako rocznik, Redakcja ma jednak zamiar zwiększyć w przyszłości częstotliwość jego wydawania.

Lucyna MUSIAŁ

**OGRODY BOTANICZNE, ARBORETA
BOTANIC GARDENS, ARBORETA**

**WIEK I ROZMIARY NAJSTARSZYCH ROŚLIN
DRZEWIĄSTYCH W OGRODZIE
BOTANICZNYM UNIWERSYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE**

Age and size of the oldest trees in the
Jagielloniam University Botanic Garden

W Polsce zaczęto interesować się wiekiem roślin drzewiastych w latach pięćdziesiątych. Zbiegło się to z obchodami tysiąclecia państwa polskiego. Zaczęto wówczas poszukiwać drzew, które mogłyby osiągać wiek tysiąca lat. Wybrano dęby szypułkowe. Z pewnością takie stare drzewa rosły na ziemiach polskich i litewskich, lecz zostały wycięte na początku XIX wieku [29]. W naszym kraju zachowały się jeszcze okazy innych gatunków drzew, osiągających wiek ponad 1000 lat. Przykładem jest cis pospolity mający 1250 lat, rosnący w Henrykowie Lubańskim [29]. Wiek tych sędziwych drzew podano w interesującym artykule, opublikowanym w 1957 roku [31]. W dziesięć lat później dokonano korekty ich wieku na podstawie prób pobranych świdrem Preslera [7, 8]. Obecnie jest to powszechnie stosowana w dendrometrii metoda do obliczania nie tylko wieku drzew, lecz także przyrostu na grubość. Wcześniej wiek drzew oceniano najczęściej na podstawie ich rozmiarów, ale stosowano również inne metody [2, 7, 8, 29]. Najdokładniej można określić wiek drzew na podstawie dokumentów historycznych podających daty wprowadzenia drzew, odnosi się to zwłaszcza do gatunków obcego pochodzenia rosnących w ogrodach botanicznych lub na powierzchniach doświadczalnych w lasach. Jeśli nie ma takich danych, pozostaje nawiercanie drzew świdrem Preslera. Metoda C obarczona jest zbyt dużym błędem i jej za-

ISSN 1230-3291
POLSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE

**Biuletyn
Ogrodów Botanicznych,
MUZEÓW i ZBIORÓW**

**VOL. I
1992**

OGRÓD BOTANICZNY POLSKIEJ AKADEMII NAUK
Warszawa - Powsin

stosowanie w przypadku drzew, które osiągają wiek zaledwie ponad 1000 lat, mija się z celem.

Skąpe informacje na temat wieku niektórych gatunków drzew rosnących w parkach, w Arboretum Kórnickim i w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie możemy znaleźć w nielicznych publikacjach [1, 2, 3, 5, 28, 29]. Wynika to m. in. z braku rzetelnej dokumentacji. Należy zwrócić szczególną uwagę na wpisywanie do kartotek naszych ogrodów botanicznych roku wysadzenia drzew i krzewów oraz wieku sadzonek. Systematyczne pomiary pierśnicy i wysokości drzew, zarówno rodzimego jak i obcego pochodzenia, dokonywane w okresach pięcio- lub dziesięcioletnich byłyby bardzo istotne dla badań nad przyrostem tych roślin w naszych warunkach klimatycznych. Sędziwy wiek osiągają nie tylko drzewa, lecz także wiele gatunków krzewów, które w późnym wieku osiągają często pokrój roślin drzewiastych [1, 6, 13]. U niektórych gatunków krzewów obliczenie wieku jest bardzo trudne. Dotyczy to m. in. trzmieliny brodawkowej i pospolitej oraz derenia jadalnego.

Przyrosty roczne na grubość u tych gatunków są słabo widoczne nawet pod mikroskopem. Najbardziej ostro zaznaczone granice przyrostów rocznych mają zaznaczone gatunki drzew i krzewów iglastych, a z liściastych – pierścieniowonaczyniowe (pierścieniocewowe). Wiek roślin drzewiastych rodzimych i obcego pochodzenia rosnących na terenie naszego kraju obliczali według metod przyjętych w dendrometrii: Bojarczuk [3,4], Pacyniak [7, 8, 10–29], Pacyniak, Ferchmin [6], Pacyniak, Smólski [9]. Wiek drzew i krzewów rosnących w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie obliczono do tej pory jedynie dla kilku gatunków [1, 28, 29]. Celem tego opracowania jest podanie wieku dla wielu gatunków, zwłaszcza dla najstarszych i najokazalszych. Obwód drzew i krzewów mierzono taśmą mierniczą parcianą na wysokości pierśnicy (1.3 m od ziemi), w przypadku krzewów dodatkowo na wysokości 0.1 m od ziemi. Pomiarów dokonano w 1992 roku wspólnie z Barbarą Baran. Wysokość drzew zmierzono przy użyciu wysokościomierza Blume-Leiss. Drzewa i krzewy nawiercano świdrem Preslera. Gatunki zestawiono w układzie systematycznym. Obok wieku i rozmiarów drzew rosnących w Ogrodzie Botanicznym podano dla porównania wiek i rozmiary innych drzew rosnących na terenie kraju.

Rodzina *Ginkgoaceae* – Miłorzębowate

Ginkgo biloba L. – miłorząb dwuklapowy (miłorząb chiński) – okaz męski, wiek 136 lat, obwód 241

cm, wysokość 27 m, kwatera 1A. Miłorząb dwuklapowy jest gatunkiem długowiecznym, żyjącym do 2000 lat. Starsze od rosnących w Krakowie miłorzęby spotykamy w: Łańcucie – 194 lata, Dąbroszynie – 184 lata, Warszawie – 172 lata i Kórniku – 165 lat. Okaz żeński, który rośnie w kwaterze 18, osiągnął wiek 80 lat, obwód 160 cm, wysokość 8,5 m. W odziomku na łukowato wygiętym pniu wytworzył narosła „Czi-Czi”, które są różnej grubości i długości, kiedy narosła osiągnęła ziemię, zakorzeniła się i wypuszczają pędy. U męskich egzemplarzy w Polsce nie zaobserwowano tego zjawiska. W rzadkich przypadkach nasiona ukazują się na liściach [30]. Zjawisko to można w pewnych latach obserwować także i w Krakowie [29]. W Polsce miłorząb jest drzewem ozdobnym, a w swojej ojczyźnie często także sadzonym przy świątyniach i otoczony czcią [29].

Rodzina *Pinaceae* – Sosnowate

Larix kaempferi Sarg. – modrzew japoński, wiek 131 lat, obwód 192 cm, wysokość 28 m, kwatera 40. Starsze i okazalsze drzewa od rosnących w Krakowie spotykamy w Nosowie (koszalińskie), Wirtach (gdańskie) i w Laskach (zielonogórskie).

Larix laricina K. Koch (*L. americana* Michx) – modrzew amerykański, wiek 152 lata, obwód 202 cm, wysokość 28 m, kwatera 42. Modrzew amerykański rosnący w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie należy do starszych i okazalszych drzew w Polsce. Jest rzadko spotykanym gatunkiem w ogrodach botanicznych i parkach.

Pinus peuce Griseb. – sosna rumelijska, wiek 119 lat, obwód 152 cm, wysokość 25 m, kwatera 29. Sosna ta zbliżona jest do sosny wejmutki, lecz rzadziej spotykana. Drzewo rosnące w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie jest jednym z młodszych drzew. Starsze i okazalsze rosną w: nadleśnictwie Stary Dzierżgoń (elbąskie), Żagań (zielonogórskie), Iłowa (zielonogórskie), Kudowa Zdrój (wałbrzyskie), Grzmiąca (skiernewieckie), Gołuchów (kaliskie).

Pinus nigra Arn. – sosna czarna, u nas najczęściej uprawiana jest odmiana *austriaca* var. *nigra*, wiek 180 lat, obwód 245 cm, wysokość 27 m, kwatera 29. Starsze i okazalsze sosny czarne rosną w Sławie Śląskiej (zielonogórskie), Kórniku (poznańskie), w Rydzynie (leszczyńskie) i Nekli (poznańskie). Wymienione drzewa osiągają obwód od 300 do 360 cm [30].

Rodzina *Salicaceae* – Wierzbowate

Populus nigra L. – topola czarna (sokora), wiek 97 lat, obwód 334 cm, wysokość 29 m, kwatera 101.

Stare topole czarne rosną w Parchatce koło Kazimierza Dolnego – wiek 229 lat, w Owińskach koło Poznania – wiek 219 lat, w Warszawie i Łańcucie – 217 lat, w parku nad Odrą w Raciborzu – 192 lata i w Zielonej Górze – 189 lat [29].

Populus x berolinensis Dipp. – topola berlińska (mieszaniec *P. laurifolia* x *P. nigra* 'Italica'), wiek 87 lat, obwód 329 cm, wysokość 27 m, kwatera 14. Starsze i okazalsze drzewa od wymienionego rosną w Sobolicach (zielonogórskie) – obwód 360 cm i w Kaliszu – obwód 425 cm [30].

Rodzina Juglandaceae – Orzechowate

Carya cordiformis K. Koch (*C. amara* Nutt.) – orzesznik gorzki, wiek 152 lata, obwód 181 cm, wysokość 20 m. Drzewo tego gatunku rosnące w Krakowie należy do starszych okazów w Polsce. Okazalsze orzeszniki rosną w Krasiczynie (przemyskie) – obwód 320 cm, Łęknie (poznanskie) – obwód 250 cm i Wydrznie (toruńskie) – obwód 225 cm [30].

Pterocarya fraxinifolia Spach – skrzydłorzech kaukaski, wiek 184 lata, obwód 375 cm, wysokość 29 m, kwatera 40. Najstarsze drzewo tego gatunku rośnie w Szprotowie (zielonogórskie) – obwód 434 cm, wiek 209 lat [29].

Rodzina Betulaceae – Brzoźowate

Corylus x columnoides Schneid. – leszczyna pośrednia jest mieszańcem *C. columnata* x *C. avellana*, wiek 143 lata, obwód na wysokości 1.3 m – 150 cm, obwód na wysokości 0.1 m – 390 cm, wysokość 12.5 m, kwatera 40. Po *C. avellana* leszczyna zachowała pokrój krzewiasty, a po *C. columnata* wysoki wzrost. W Ogrodzie Botanicznym w Krakowie i w parku w Krzeszowicach rosną najstarsze okazy tego gatunku w Polsce.

Rodzina Fagaceae – Bukowate

Fagus sylvatica L. – buk pospolity, wiek 175 lat, obwód 270 cm, wysokość 28 m, kwatera 26. Skupienie starych buków znajduje się w rezerwacie „Buki nad Jeziolem Lutomskim” koło Sierakowa. Najstarsze drzewo, które pod koniec lat osiemdziesiątych uległo wyrwoceniu, miało 327 lat. W Polsce żyją jeszcze buki mające wiek w granicach od 191 do 297 lat [29].

Fagus sylvatica 'Asplenifolia' – buk pospolity, odmiana wycinana, wiek 124 lata, obwód 210 cm, wysokość 20 m, kwatera 30. Odmiana ta podobna jest do odmiany strzępolistnej, lecz liście są węższe i często prawie równowąskie. Drzewo rosnące w Ogrodzie

Dąb Jagielloński w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Fot. A. Mróz.

Botanicznym należy zaliczyć do jednych z najstarszych drzew tej odmiany w Polsce.

Quercus robur L. – dąb szypułkowy. W Ogrodzie Botanicznym rośnie kilka okazałych drzew tego gatunku. Najokazalszy z nich, rosnący w kwaterze 19, zwany jest „Dębem Jagiellońskim” [1]. Wiek jego wynosi 387 lat (wg. badań z 1984 r.); 395 lat (1992 r.) obwód 575 cm (1984) i 585 (1992 r.), a wysokość 26 m. Młodsze dęby rosną w kwaterze 26, mają 181 lat, obwód 329 cm, wysokość 26 m. Dla porównania należy przytoczyć wiek najstarszych drzew tego gatunku. W Piotrowicach koło Szprotawy rośnie najstarszy dąb szypułkowy w Polsce, który osiągnął 727 lat, nieco młodsze dęby, także bardzo okazałe, znajdują się w Bąkowie, gmina Warlubie i w Kadynach koło Fromborku. Popularny dąb „Bartek” liczy sobie „zaledwie” 654 lata, a nie jak szacowano w okresie międzywojennym 1200 lat, ani blisko 1000 lat, jak uważano w 1959 r. Słynne dęby rogalińskie „Lech”, „Czech” i „Rus” osiągnęły wiek od 496 do 609 lat [29].

Quercus conferta Kit. – dąb węgierski, wiek 187 lat, obwód 398 cm, wysokość 27,5 m, kwatera 31. W Polsce rzadko spotykany w uprawie, częściej w zachodniej i północno-zachodniej Polsce. W Brzegu nad Odram rośnie dąb węgierski o zbliżonym wieku i rozmiarach.

Rodzina *Ulmaceae* – Wiązowate

Ulmus laevis Pall. – wiąz szypułkowy, wiek 182 lata, obwód 388 cm, wysokość 29 m. Najstarszy wiąz szypułkowy w Polsce, a być może i w Europie rośnie w Komorowie koło Gubina. Drzewo to osiągnęło wiek 431 lat i obwód 887 cm. Młodsze drzewa rosną w Kopaszewie (leszczyńskie) – 209 lat, w Racocie koło Leszna – 195 lat i w Kórniku koło Poznania – 189 lat [29].

Rodzina *Moraceae* – Morwowate

Morus alba L. – morwa biała, wiek 84 lata, obwód 187 cm, wysokość 22 m, kwatera 37. Najstarsza i najgrubsza morwa biała rośnie w Sulechowie (zielonogórskie) – 237 lat, obwód 412 cm [29].

Rodzina *Fabaceae* – Bobowate (*Leguminosae* – Strączkowate)

Robinia pseudoacacia L. – robinia biała (robinia akacjowa, „biała akacja”), wiek 207 lat (1984), 215 lat (1992), obwód 447 cm (1984), i 463 cm (1992), wysokość 27 m, kwatera 1A. Drzewo rosnące w Krakowie jest najstarszą robinią akacjową w Polsce. Młodsze egzemplarze rosną we wsi Jezioro Wielkie (poznańskie) – 191 lat, w Mosznie (opolskie) – 191 lat i Pobiedziskach (poznańskie) – 166 lat [29].

Sophora japonica L. – szupin japoński, wiek 82 lata, obwód 280 cm, wysokość 25 m, kwatera 4. Okazałe drzewa rosną w Kobylnikach (bydgoskie), Konarzewie (poznańskie) i we Wrocławiu w parku Szczytnickim [30].

Rodzina *Celastraceae* – Dławiszowate

Celastrus scandens L. – dławisz amerykański, wiek 71 lat, obwód łodygi na wysokości 0.1 m – 45 cm, kwatera 37. Pnącze tego gatunku rosnące w Krakowie należy zaliczyć do jednych z najstarszych egzemplarzy w Polsce. Gatunek ten jest rzadziej spotykany od dławiszwa okrągłolistnego (*Celastrus orbiculata* Thunb.).

Rodzina *Rutaceae* – Rutowate

Evodia hupehensis Dode, wiek 74 lata, obwód 187 cm, wysokość 16.5 m, kwatera 13. W Krakowie drzewo tego gatunku jest jednym z najokazalszych w Polsce.

Rodzina *Sapindanaceae* – Mydleńcowate

Koelreuteria paniculata Laxm. – mydleniec wiechowaty, wiek 107 lat, obwód 140 cm, wysokość 10 m, kwatera 6. Mydleniec wiechowaty w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie należy do bardziej okazałych i być może do jednych z najstarszych egzemplarzy w Polsce.

Rodzina *Cornaceae* – Dereńowate

Cornus mas L. – dereń jadalny (dereń właściwy), wiek 203 lata, obwód na wys. 1.3 m – 70 cm, obwód na wys. 0.1 m – 389 cm, wysokość 5.5. m, kwatera 9. Dwa krzewy dereń jadalnego rosnące w Ogrodzie Botanicznym w Krakowie są najstarszymi krzewami w Polsce. Według Baran i Wróbla [1] zostały one posadzone około 1790 r., prawdopodobnie przez Jana Śniadeckiego. Inne dereń jadalne rosnące na terenie Polski są znacznie młodsze [13].

Rodzina *Oleaceae* – Oliwkowate

Fraxinus excelsior L. – jesion wyniosły, wiek 176 lat, obwód 310 cm, wysokość 31 m, kwatera 44. Najstarszy jesion w Polsce, a być może i w Europie, rośnie we wsi Motarzyno (słupskie) i osiągnął wiek 404 lata, obwód 715 cm. Młodsze egzemplarze rosną w Turawie (opolskie) – 289 lat, Poznaniu – 264 lata, Grodzcu (konińskie) – 245 lat, w Milówce (bielskie) – 245 lat, Antoninie (kaliskie) – 216 lat i w Przeworsku (przemyskie) – 207 lat [29].

Fraxinus pennsylvanica Marsh. – jesion pensylwański, wiek 175 lat, obwód 295 cm, wysokość 20 m, kwatera 21. Drzewo to należy zaliczyć do jednych z najstarszych w Polsce. Grubsze drzewo tego gatunku rośnie w Karnitach (olsztyńskie) o obwodzie – 325 cm [30].

ZAKOŃCZENIE

Najstarszym drzewem na terenie Ogrodu Botanicznego w Krakowie jest dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.), który w 1992 roku osiągnął wiek 395 lat,

obwód 585 cm, wysokość 26 m. Z gatunków obcego pochodzenia na terenie ogrodu rośnie najstarsza w Polsce robinia akacja (*Robinia pseudoacacia* L.), której wiek wynosi 215 lat, obwód 463 cm, wysokość 27 m, oraz z krzewów, dereń jadalny (*Cornus mas*), który osiągnął wiek 203 lata.

LITERATURA

- [1] BARAN B., WRÓBEL J. 1983. Drzewa i krzewy. W: SZCZEPANEK K. (red.), Przewodnik po Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, ss. 11–39.
- [2] BANIUKIEWICZ E. 1974. Określanie wieku drzew. *Roczn. Sekcji Dendrol.* **28**: 141–146.
- [3] BOJARCZUK T. 1970 a. Sędziwe topole czarne (*Populus nigra* L.) w Arboretum Kórnickim. *Arboretum Kórnickie* **15**: 87–90.
- [4] BOJARCZUK T. 1970 b. Wiek niektórych drzew w Arboretum Kórnickim. *Arboretum Kórnickie* **15**: 29–45.
- [5] FABIANOWSKI J. 1952. Wiek naszych drzew parkowych i leśnych. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **5**: 31–36.
- [6] PACYNIAK C., FERCHMIN M. 1961. Godne ochrony krzewy i ich wiek. *Roczn. Dendrol.* **15**: 143–145.
- [7] PACYNIAK C. 1967. Wiek najokazalszych drzew rosnących w Polsce. *Sylwan* **6–7**: 155–161.
- [8] PACYNIAK C. 1968. Najstarsze drzewa w Polsce. *Wszechświat* **2**: 29–32.
- [9] PACYNIAK C., SMÓLSKI S. 1973. Drzewa godne uznania za pomniki przyrody oraz stan dotychczasowej ochrony drzew pomnikowych w Polsce. *Roczn. Akad. Roln. w Poznaniu* **67**: 41–66.
- [10] PACYNIAK C. 1974. Nieznany egzemplarz sekwoi olbrzymiej. *Wszechświat* **1**: 21–22.
- [11] PACYNIAK C. 1976. Najstarsze drzewa świata. *Wszechświat* **5**: 119–120.
- [12] PACYNIAK C. 1978 a. Najokazalszy w Polsce egzemplarz cedrzyńca kalifornijskiego. *Wszechświat* **5**: 131.
- [13] PACYNIAK C. 1978 b. Wiek najokazalszych krzewów rosnących w Polsce. *Roczn. Akad. Roln. w Poznaniu* **104**: 37–47.
- [14] PACYNIAK C. 1979. Jeden z najokazalszych w Europie egzemplarzy *Calocedrus decurrens* Florin rosnący w Świnoujściu. *Roczn. Dendrol.* **32**: 105–107.
- [15] PACYNIAK C. 1987 a. Bardzo rzadka i oryginalna forma zwisająca świerka pospolitego *Picea abies* f. *pendula* w Górach Bystrzyckich. *Wszechświat* **5–6**: 124.
- [16] PACYNIAK C. 1987 b. Niezwykle oryginalna i rzadka forma świerka pospolitego – forma wargowa *Picea abies labiata*. *Wszechświat* **1–2**: 38–39.
- [17] PACYNIAK C. 1988 a. Wiek i rozmiary niektórych drzew pomnikowych w Bieszczadach. W: Flora drzewiasta Karpat Wschodnich i jej przemiany. Przemysł-Bolestraszyce 9–13 czerwca 1988: 1–2.
- [18] PACYNIAK C. 1988 b. Osobliwe i rzadkie gatunki roślin drzewiastych w Raciborzu. *Wszechświat* **7–8**: 181–182.

- [19] PACYNIAK C. 1989. Osobliwe sosny pospolite w Polsce. *Wszechświat* **12**: 281.
- [20] PACYNIAK C. 1990 a. Drzewa o wąskim pokroju korony w naszych lasach. *Las Polski* **17**: 12–13.
- [21] PACYNIAK C. 1990 b. Stare drzewa – ich wiek, stan zdrowotny i ochrona. W: Ogólnopolski Zjazd Dendrologiczny PTB referaty i doniesienia, Kórnik 24–26 maja 1990: 1–6.
- [22] PACYNIAK C. 1991 a. Wprowadzamy do lasów jarząb brekinię. *Las Polski* **6**: 10–11.
- [23] PACYNIAK C. 1991 b. Najstarsze i najokazalsze jesiony w Polsce. *Wszechświat* **12**: 269–270.
- [24] PACYNIAK C. 1991 c. Najstarsze i najokazalsze lipy w Polsce. *Wszechświat* **10**: 218–221.
- [25] PACYNIAK C. 1991 d. Wiek najstarszych i pomnikowych lip w Polsce. W: S. BIAŁOBOK (red.), Lipy. Poznań 385–397.
- [26] PACYNIAK C. 1991 e. Wiek i rozmiary niektórych gatunków drzew rosnących w Karkonoskim Parku Narodowym i w najbliższej okolicy. W: B. KONCA (red.), Badania naukowe w Karkonoskim Parku Narodowym. Jelenia Góra: 58–65.
- [27] PACYNIAK C. 1992 a. Najstarszy jesion wyniosły na Podtatrzu. *Tatry* **3**: 25.
- [28] PACYNIAK C. 1992 b. Najstarsze i najokazalsze jarzęby w Polsce. *Wszechświat* **6**: 155–158.
- [29] PACYNIAK C. 1992 c. Najstarsze drzewa w Polsce. Kraj, Warszawa: 5–205.
- [30] SENETA W. 1987. Dendrologia, I. PWN, Warszawa: 5–571.
- [31] SENETA W., SZULC H. 1957. Zabytkowe cisy. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* **2**: 3–12.

Cezary PACYNIAK

POLEMIKI, DISKUSJE POLEMICS AND DISCUSSIONS

RECENZJA KSIĄŻKI PT. *KAKTUSY*
WYDANEJ W SERII „ROŚLINY W DOMU”,
WYDAWNICTWO MUZA S. A., WARSZAWA,
1992

The review of the book *Cacti* edited in series
„Rośliny w domu” Edition MUZA S.A.

We wrześniu 1992 roku ukazała się na naszym rynku książka pt.: *Kaktusy* w serii pt.: „Rośliny w domu”. Książkę tę, podobnie jak całą serię, przygotowało do druku wydawnictwo Muza S. A. w Warszawie. Omawiana pozycja jest tłumaczeniem z języka niemieckiego. Wprawdzie wydawca podał tytuł oryginału, ale niestety, nazwisko autora zostało przemilczane.